

^HHAKEM KARARLARININ İCRASI VE İPTAL DAVASI

*Yrd. Doç. Dr. Ceyda SÜRAL**

GİRİŞ

Türk hukukunda milletlerarası tahkim ve milli tahkim ayrı mevzuatlarda düzenlenmektedir. Milletlerarası Tahkim Kanunu¹ (“MTK”), yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği veya bu Kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.

Yabancılık unsuru MTK Madde 2’de tanımlanmıştır. Buna göre, “Aşağıdaki hâllerden herhangi birinin varlığı, uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıdığını gösterir ve bu durumda tahkim, milletlerarası nitelik kazanır.

1. Tahkim anlaşmasının taraflarının yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin ayrı devletlerde bulunması.
2. Tarafların yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin ya da işyerlerinin;
 - a) Tahkim anlaşmasında belirtilen veya bu anlaşmaya dayanarak tespit edilen hâllerde tahkim yerinden,
 - b) Asıl sözleşmeden doğan yükümlülüklerin önemli bir bölümünün ifa edileceği yerden veya uyuşmazlık konusunun en çok bağlantılı olduğu yerden, başka bir devlette bulunması.

^H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Uluslararası Özel Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

¹ R.G. 05.07.2001, 24453.

3. Tahkim anlaşmasının dayanağını oluşturan asıl sözleşmeye taraf olan şirket ortaklarından en az birinin yabancı sermayeyi teşvik mevzuatına göre yabancı sermaye getirmiş olması veya bu sözleşmenin uygulanabilmesi için yurt dışından sermaye sağlanması amacıyla kredi ve/veya güvence sözleşmeleri yapılmasının gerekli olması.
4. Tahkim anlaşmasının dayanağını oluşturan asıl sözleşme veya hukukî ilişkinin, bir ülkeden diğerine sermaye veya mal geçişini gerçekleştirmesi.”

Milli tahkim ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu²'nin (“HMK”) 11. Kısımında düzenlenmiştir. HMK madde 407 uyarınca, MTK'nın tanımladığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında HMK'da yer alan tahkime ilişkin hükümler uygulanır.

O halde, hakem kararının icrası ve iptali bakımından da milletlerarası tahkim ve milli tahkim ayrımı önemlidir. Bir başka ifadeyle, MTK'nın kapsamına giren hakem kararlarının icrası ve iptali MTK madde 15'e tabiyken; yabancılık unsuru içermeyen milli tahkim yargılamaları sonucu verilen hakem kararlarının icrası ve iptali HMK madde 439'a tabidir.

Her ne kadar HMK'nın genel gerekçesinde HMK ile MTK hükümlerinin kabulü ile milli ve milletlerarası tahkim hükümleri arasındaki farkın önlenmek istendiği ve bu nedenle HMK'nın tahkim hakkındaki hükümlerinin MTK'daki hükümlerin hemen hemen aynısı olduğu ifade edilse de³; hakem kararlarının icrası bakımından farklılık olduğu dikkat çekmektedir. Madde gerekçesindeki ifadeyle, “*Tahkim kurumunu teşvik amacı ile getirilen önemli yeniliklerden birisi de hakem kararlarının verildiği anda icra edilebilir hale getirilmiş olmasıdır*”⁴. Oysa MTK madde 15/B uyarınca, mahkemen hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin belge alınması gerekmektedir.

² R.G. 04.02.2011, 27836.

³ Genel Gerekçe için bkz. **Pekcanitez, Hakan/Taş Korkmaz, Hülya/Meriç, Nedim**, Gerekçeli Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 4. Bası, Yetkin Yayınları, 2012, s. 55.

⁴ Madde gerekçesi için bkz. **Pekcanitez/Taş Korkmaz/Meriç**, s. 451.

İptal davası ve iptal sebeplerine ilişkin MTK ve HMK'daki düzenlemeler hemen hemen aynı olmakla birlikte, bazı önemli farklılıklar da bulunmaktadır.

Bu çalışmada, hakem kararlarının icrası ve iptali meseleleri HMK ve MTK açısından⁵, karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır.

I. HAKEM KARARLARININ İCRASI

A. MTK Uyarınca Hakem Kararlarının İcrası

MTK madde 15, iptal davası ve hakem kararlarının icra edilebilir hale gelmesi başlığını taşımaktadır.

MTK madde 15/A iptal davasını düzenlemektedir. MTK Madde 15/B ise hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin belgenin verilmesine ilişkindir.

MTK madde 15/B uyarınca, iptal davası için öngörülen sürenin geçmesi veya tarafların iptal davası açmaktan feragat ettiği hâllerde, hakem kararının icra edilebilmesi için, mahkemece hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin belge verilmesi gerekmektedir. Mahkeme, bu belgenin verilir verilmeyeceğini incelerken hakem kararının Türk hukukuna göre tahkime elverişli olup olmadığını ve kararın kamu düzenine aykırı olup olmadığını re'sen dikkate alır. Bu hâlde mahkemece aksine karar verilmedikçe, inceleme dosya üzerinden yapılır.

Hakem kararının icrası için mahkemeden alınan icra edilebilirlik belgesi, hakem kararının icrası için gerekli ve yeterlidir⁶. Bir başka anlatımla,

⁵ Yeri geldikçe mehzaz alınan Uluslararası Ticari Tahkime İlişkin UNCITRAL Model Kanunu'na (http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf) da değinilecektir. Model Kanun'un MTK bakımından mehzaz alındığına ilişkin bkz. Genel Gerekçe <http://www2.tbmm.gov.tr/d21/1/1-0874.pdf>; HMK bakımından mehzaz alındığına ilişkin bkz Genel Gerekçe, **Pekcantez/Taş Korkmaz/Meriç**, s. 54.

⁶ **Nomer**, Ergin/**Ekşi**, Nuray/**Öztekin Gelgel**, Günseli, Milletlerarası Tahkim Hukuku, Cilt I, 4. Bası, Beta, 2013, s. 50; **Ataman Figanmeşe**, İnci, "Milletlerarası Ticari Hakem Kararlarının İptal ve Tenfiz Davaları Yoluyla Mahkemelerce Mükerrer Kontrol Tabi Tutulmaları Sorunu ve Bu Sorunun Giderilmesine Yönelik İki Öneri", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Y. 31, S. 2, 2011, s. 48.

taraflar icra edilebilirlik belgesine dayanarak icra organlarına müracaat edebilirler⁷.

1. Görevli ve Yetkili Mahkeme

MTK madde 3 uyarınca, bu kanunda mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde, davalının yerleşim yeri veya olağan oturma yeri ya da işyerinin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesi; davalının Türkiye’de yerleşim yeri, olağan oturma yeri veya işyeri yoksa İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi görevli ve yetkilidir.

2. Harçlar

Harçlar Kanunu Madde 3/I uyarınca, hakem kararlarının infazı lazım geldiğine dair mahkeme başkanı veya hakim tarafından verilen şerhlerden, hakem kararının mahiyetine göre, karar ve ilam harcı alınır. 1 Sayılı Tarife Madde A/III/1/a uyarınca, konusu belli bir değerle ilgili bulunan davalarda esas hakkında karar verilmesi halinde hüküm altına alınan anlaşmazlık konusu değer üzerinden binde 68,31 nispi harç alınır. 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun⁸ 9. maddesiyle, Harçlar Kanunu’na ekli (1) sayılı Tarife’nin karar ve ilam harçları bölümünün nispi harçları düzenleyen kısmındaki (a) bendine “Tahkim yargılamasında bu bende göre hesaplanan harç yüzde elli oranında uygulanır.” ibaresi eklenmiştir.

Aşağıda görüleceği üzere, doktrinde, iptal davaları bakımından “esas hakkında karar verilmediğinden”, iptal davalarının 1 Sayılı Tarife Madde A/III/1/a kapsamına girmediği ve bu nedenle iptal davalarının maktu harca tabi olması gerektiği ifade edilmiştir⁹. Aynı görüş, hakem kararlarının icrası bakımından da geçerli olmalıdır.

MTK madde 15/B uyarınca, iptal davasının reddine ilişkin kararın kesinleşmesinden sonra asliye hukuk mahkemesi, hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin bir belgeyi istemde bulunan tarafa verir. Bu belgenin verilmesi harca tâbi değildir. Ancak, bu durumda harç, aşağıda açıklandığı

⁷ Doğan, Vahit, Milletlerarası Özel Hukuk, 2. Baskı, Seçkin, 2013, s. 131.

⁸ R.G. 19.02.2014, 28918.

⁹ Akıncı, Ziya, Milletlerarası Tahkim, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, 2013, s. 254.

üzere, iptal davası için ödeneceğinden aslında icra edilebilirlik belgesinin harca tabi olmadığını söylemek doğru olmayacaktır.

İptal davası için öngörülen sürenin geçtiği veya tarafların iptal davası açmaktan feragat ettiği hâllerde, hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin belgenin verilmesi bir sonraki fıkrada düzenlenmiştir. Bu durumda, harca tabi olunmayacağına ilişkin bir düzenleme de yoktur. Doktrinde, belgenin verilmesinin harca tabi olmadığı ifade edilmiştir¹⁰. Kanımızca, Madde 15/B'nin iki fıkrası arasında harçlar bakımından ayrı bir düzenleme getirilmesinin sebebi, ilk durumda zaten iptal davası için harç ödeneceğidir. Şu halde, ikinci durumda, ilgili fıkranın bu konuda düzenleme içermemesini harç ödenmeyeceği şeklinde anlamak kolay olmayacaktır.

Ayrıca, iptal davası açılmadan hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin belgenin istenmesi esnasında HMK madde 120 uyarınca her yıl Adalet Bakanlığınca çıkarılacak gider avansı tarifesinde belirlenecek olan tutarın da mahkeme veznesine yatırılması gerekmektedir.

Gerek MTK, gerek HMK bakımından hakem kararının icra dairesi aracılığıyla icrası için harç ödenmesi Harçlar Kanunu'na tabidir. Bu durumda, anılan belge ilam sayılacağından ilamlı icra takibi söz konusu olacak¹¹ ve icraya başvuru harcı olarak maktu harç alınacaktır¹². Ayrıca, değeri belli olmayan icra takiplerinde maktu; değeri belli olan icra takiplerinde nispi tahsil harcı alınacaktır. Nispi harcın oranı, ödeme anına göre değişmektedir (1 Sayılı Tarife Madde B/I).

B. HMK Uyarınca Hakem Kararlarının İcrası

MTK'dan farklı olarak, HMK uyarınca, hakem kararlarının icrası için devlet mahkemelerinden icra edilebilirlik belgesi alınması gerekmemektedir. Bir başka ifadeyle, HMK kapsamındaki milli hakem kararları Türkiye'de verildikleri anda icra edilebilir hale gelmektedir. Gerekçede bu husus "*Tahkim kurumunu teşvik amacı ile getirilen önemli yeniliklerden birisi de*

¹⁰ **Yeşilirmak**, Ali, Türkiye'de Ticari Hayatın ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi İçin Uyuşmazlıkların Etkin Çözümünde Doğrudan Görüşme, Arabuluculuk, Hakem-Bilirkişilik ve Tahkim: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, XII Levha, 2011, s. 131.

¹¹ **Nomer/Ekşi/Öztekin Gelgel**, s. 50.

¹² **Yeşilirmak**, s. 131.

*hakem kararlarının verildiği anda icra edilebilir hale getirilmiş olmasıdır*¹³ şeklinde açıkça ifade edilmiştir.

Bu durumda, mahkemeler, iptal davası açılmaması halinde, hakem kararı üzerinde herhangi bir denetim imkanına sahip olmayacaklardır. Doktrinde, iptal davasının hakem kararının denetimi için önemi ifade edilmiş; iptal davası sırasında tahkime elverişli olmayan bir konuda ya da hakem kararının kamu düzenine aykırı olması hali gibi tahkim yargılaması esnasında yapılan bir hatanın hakem kararının iptali ile düzeltilebilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir¹⁴. Şu durumda, bu yönlerden denetime tabi olmak hakem kararları açısından önemli ise; iptal davasının süresinin geçmesi ve hakem kararının icra edilebilir hale gelmesi için mahkemenin herhangi bir denetim yapamaması karşısında, ortaya bir denetimsizlik ve tahkim yargılamaları açısından olumsuzluk çıkmayacak mıdır?

Soruyu şöyle sormak da mümkündür. Tahkime elverişli olmayan bir uyuşmazlık hakkında tahkim yargılaması yürütülmüş veya kamu düzenine açıkça aykırı bir şekilde karar verilmiş ise ne olacaktır?

Doktrinde, mahkeme hükmünün kesinleştiğinin ilamın altına veya arkasına yazılıp tarih ve mahkeme mührü konmak veya hakim tarafından imzalanmak suretiyle belirtileceğine ilişkin (kesinleşme şerhi) HMK Madde 302/4 hükmünün hakem kararları için de kıyasen uygulanması gerektiği ifade edilmiştir¹⁵. Ancak, hükme kesinleşme şerhi verirken, mahkeme sadece temyiz süresinin geçtiğini veya kararın onandığını dikkate almaktadır ve herhangi bir içerik incelemesi yapmamaktadır. Hakem kararına da böyle bir şerh verilmesi gerektiği kabul edilse dahi, mahkemenin tahkime elverişliliği veya kamu düzenine aykırılığı inceleme ve böyle bir uygunsuzluk gördüğünde kesinleşme şerhini vermeme gibi bir yetkisi olmayacaktır.

Doktrinde bir başka görüşe göre, bu hallerde verilen hakem kararı yok hükmündedir¹⁶. Mahkeme olarak kabul edilmeyen bir organ tarafından

¹³ Pekcantez/Taş Korkmaz/Meriç, s. 451.

¹⁴ Yeşilirmak, s. 133.

¹⁵ Budak, Ali Cem, “Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Tahkim Hükümleri”, Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi, C. 1, S. 1, 2012, s. 57.

¹⁶ Umar, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, 2011, s. 1206. Yok hükümler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Özekes, Muhammet, “Medeni Usul Hukukunda Yok Hüküm ve Etkisiz Hüküm”, Yargıtay Dergisi, 2006/I, s. 661-699.

verilen kararlar yok hükmündedir. Yok hükümler hiçbir etki doğurmazlar. Görünüşte bir karar bulunmasına rağmen, bu karar mahkemeleri veya tarafları bağlamaz. Yok hükmün icra edilmesi mümkün değildir. Yok hükmün ortaya konması için tespit davası açılmaz; bunun için hukuki yarar bulunmamaktadır. Bu nedenlerle, aynı uyumsuzluk yeniden dava edilebilir¹⁷.

MTK anlamında icra edilebilirlik şerhi taşıyan ve HMK anlamında hakemler tarafından verilen hakem kararları ilam kavramına dahildir ve ilamlı icra hükümlerine göre icraya konur¹⁸.

Tahkime elverişli olmayan bir konuda yürütülen tahkim yargılaması sonunda verilen veya kamu düzenine aykırı olan bir hakem kararının icrası için ilamlı icra yoluna başvurulduğunda, kendisine karşı icra talep edilen taraf bunları ileri sürebilecek midir? Örneğin, bir kumar borcuna dayanarak bir tarafın diğer tarafa borçlu olduğuna karar verilmesi; tahkim yargılaması esnasında taraflardan birinin savunma hakkının açıkça ihlal edilmiş olması gibi durumlarda elinde şeklen bir hakem kararı bulunan tarafın talebi üzerine takip başlayacaktır. Borçlu, icranın geri bırakılmasını talep edemez. Zira, icranın geri bırakılması, ilam konusu borcun sona ermiş; zamanaşımına uğramış veya alacaklının borçluya süre tanımış olması hallerinde talep edilebilecektir (İcra ve İflas Kanunu¹⁹ madde 33).

Acaba, borçlu, şikayete²⁰ başvurabilir mi? Şikayetin konusunu maddi hukuka değil, takip hukukuna ilişkin kuralların yanlış uygulanması oluşturur²¹. Öte yandan, şikayetin konusu icra dairesinin icra takip işlemleridir ve icra emrinin gönderilmesi bir icra takip işlemidir²². İİK madde 16 uyarınca,

¹⁷ **Pekantez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Özekes**, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 14. Bası, Yetkin Yayınları, 2013, s. 835.

¹⁸ **Akıncı**, s. 255.

¹⁹ R.G. 09.06.1932, 2128.

²⁰ İcra iflas hukukunda şikayet konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. **Pekantez**, Hakan Y., İcra - İflas Hukukunda Şikayet, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1986; **Muşul**, Timuçin, İcra ve İflas Hukukunda Şikayet, Adalet 2014. Şikayet konusunda Yargıtay kararları için bkz. **Halman Çetin**, Emine, İcra - İflas Hukukunda Şikayet ve İcra Mahkemelerinde Yargılama Usulü, Adalet, 2010.

²¹ **Pekantez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Sungurtekin**, Meral/**Özekes**, Muhammet, İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, Yetkin Yayınları, 2013, s. 127.

²² **Muşul**, Timuçin, İcra ve İflas Hukuku, C. I, 6. Baskı, Adalet, 2013, s. 91.

kanuna aykırılık ve icra dairesinin işleminin hadiseye uygun bulunmaması şikayet sebepleridir. Doktrinde²³ ve Yargıtay kararlarında, kanunda sayılan şikayet sebeplerinin yanı sıra, kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı süresiz²⁴ şikayet yoluna gidilebileceği kabul edilmektedir. Yargıtay'ın ifadesiyle *“Borçlunun, üçüncü kişilerin ve kamunun menfaatini korumak için konulmuş ‘amir hükümlere’ aykırı olarak yapılmış işlemler kamu düzenine aykırıdır. Her zaman şikayet yoluna gidilebilir.”*²⁵. Kamu yararı amacıyla konulmuş maddi hukukun emredici hükümlerini ihlal eden işlemler ve hukuken mevcut olmayan ve hiçbir hukuki sonuç doğurmayan işlemlere karşı şikayet kamu düzenine aykırılık nedeniyle söz konusu olmalı ve bir süreye tabi tutulmamalıdır²⁶. Şu halde, yok hükmünde kabul edilen bir hakem kararına dayanarak başlatılan takip söz konusu olduğunda, borçlunun hakem kararının yok hükmünde olduğu gerekçesiyle şikayete başvurması mümkün kabul edilmelidir. Şikayet, icra mahkemesince incelenir ve karara bağlanır. İcra mahkemesi, işlemi yapan icra memurunun işlemini kanuna aykırı bulursa bu işlemi iptal eder²⁷.

Acaba, icra memurunun kendiliğinden hakem kararını değerlendirmesi; tahkime elverişli olmayan bir konuda veya kamu düzenine aykırılık içeren bir hakem kararına dayanılarak başlatılan bir takipte icra emri düzenlemeyi reddetmesi mümkün olur mu? Hakem kararı üzerinde böyle bir denetimin icra memuruna tanınması mümkün olmamalıdır. O halde, taraflardan biri kararın iptalini talep etmez; hakem kararının yok hükmünde olduğu gerekçesiyle şikayete başvurmaz ise, kamu düzenine aykırılık içerse de; tahkime elverişli olmayan bir konuda verilmiş olsa da hakem kararının icra edilmesi mümkün olacaktır.

Tahkime elverişli olmayan bir konuda verilmiş veya kamu düzenine aykırı olan bir hakem kararına dayanılarak idareye işlem yapması için başvuru-

²³ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özekes, s. 135; Muşul, s. 98.

²⁴ Kamu düzenine aykırı işlemdeki sakatlık, belli bir sürenin geçmesiyle düzelmeyeceğinden, bu sürenin geçmesi ile işlem taraflar için bağlayıcı hale gelemmez. Pekcanitez, s. 89.

²⁵ YHGK., 22.01.2003; 12-17/29. Bkz. Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özekes, s. 135.

²⁶ Pekcanitez, s. 87-88.

²⁷ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin/Özekes, s. 142; Muşul, s. 107.

rulması halinde ne olacaktır? Örneğin, anne babanın anlaşmasıyla hakem atanan bir kişinin çocuğun velayetini anne veya babaya vermesi veya babanın babalığına hükmetmesi söz konusu olabilir. Bu gibi örneklerde bahsi geçen bir hakem kararına dayanarak, örneğin, nüfusta işlem yaptırmak mümkün olacak mıdır?

Uyuşmazlığın taraflarından biri, her zaman iptal davası açmak suretiyle böyle bir hakem kararının icrasını engelleyebilir. İptal davası süresini kaçıran taraf, yok hükmünde bir karar söz konusu olduğuna göre, aynı uyuşmazlık konusunda mahkemeye başvurabilir. Bu durumda, hakem kararının yok hükmünde olup olmadığını tespit etme görevi esas hakkında açılan bu ikinci davaya bakan hakime düşer.

Ancak, idarece, hakem kararının yerine getirilmesini her iki tarafın da istemeleri halinde ne olacaktır? Böyle bir durumda, nüfus memurluğunun ilgili hakem kararına dayanarak işlem yapması gerekecektir. Bu konuda idare tarafından bir takdir kullanılabilceğini düşünmek; bir hakem kararının idare tarafından yok hükmünde sayılması ve gereğinin yerine getirilmesinin idare tarafından reddedilmesi de eşit derecede rahatsız edicidir.

II. HAKEM KARARLARININ İPTALİ

Gerek MTK madde 15/A, gerek HMK madde 439/1 uyarınca, hakem kararına karşı yalnızca iptal davası açılabilir.

İptal davası, tahkim yargılamasında yapılacak olası hukuka aykırılıklara karşı hakem kararının iptal edilmesine ilişkin açılacak davadır. İptal davası sonucu mahkemenin hakem kararı üzerinde denetiminin gerçekleştirilebilecek olması, tahkim kurumuna olan güveni artırır²⁸. Bu denetim iptal sebepleri ile sınırlıdır ve uyuşmazlığın esasına ilişkin konular inceleme kapsamı dışındadır. Hakemlerin uyuşmazlığın çözümünde maddi hukuku doğru uygulayıp uygulamadıkları iptal davasının konusu yapılamaz ve iptal davası sonunda verilen kararın temyizi aşamasında da tartışma konusu olmaz²⁹.

²⁸ Yeşilirmak, s. 122.

²⁹ Nomer, Ergin, Devletler Hususi Hukuku, 20. Bası, Beta 2013, s. 558; Kalpsüz, Turgut, Türkiye'de Milletlerarası Tahkim, 2. Baskı, Ankara 2010, s. 124.

A. İptal Davası Açma Hakkından Feragat

MTK uyarınca, taraflar, iptal davası açma hakkından kısmen veya tamamen feragat edebilirler. Yerleşim yerleri veya olağan oturma yerleri Türkiye dışında bulunan taraflar, tahkim anlaşmasına koyacakları açık bir beyanla veya sonradan yazılı şekilde anlaşmak suretiyle iptal davası açma hakkından tamamen feragat edebilecekleri gibi; yukarıda sayılan bir veya bir kaç sebepten dolayı iptal davası açmak hakkından da feragat edebilirler (MTK madde 15/A/2).

İptal hakkından feragatin ticari tahkimde ısrarla talep edilen bir husus olduğu inancıyla bunun mümkün olmasının Türkiye'nin uluslararası tahkim merkezi olması amacına hizmet edeceği düşünülmüştür³⁰. Aralarında devamlı iş ilişkileri bulunan tarafların aralarında çıkan anlaşmazlıkları büyütme ve çetrefilleştirmek istemeyecek olmaları da feragatin mümkün olmasının nedenlerinden biri olarak ifade edilmiştir³¹. Hakem kararlarının hem verildikleri ülkede iptale, hem de icra edilecekleri ülkede tenfize tabi olarak çifte kontrolden geçmelerinin sakıncalı olduğunu savunan bir diğer görüşe göre, tahkim yeri ülkesi ile ilişkisi olmayan hakem kararlarına karşı iptal davası açma hakkından taraflarca feragat edilebilmesi imkanı tanınması bu ikili kontrolün sakıncalarının ortadan kaldırılmasına hizmet edecektir³². İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu madde 192, İsveç Tahkim Kanunu Madde 51 ve Belçika Usul Kanunu madde 1717'de de benzer şekilde, yerleşim yerleri İsviçre'de, İsveç'te veya Belçika'da olmayan taraflar için iptal davası açma hakkından feragat etme imkanı tanınmıştır. Yabancı doktrinde, taraflara iptal davası açma hakkından feragat etme imkanı tanınmasının sebebi taraf iradesine üstünlük tanınması olarak kabul edilmektedir. Nasıl ki, taraflar tahkim anlaşması akdetmekle ilk derece mahkemelerinin yargılamasına tabi olmaktan feragat edebiliyor veya hak ve nesafete göre uyuşmazlığın çözümlenmesini kabul edebiliyorsa, iptal davası açma hakkından da feragat edebilmelidir³³.

³⁰ **Kalpsüz**, s. 150-151.

³¹ **Aygün**, Mesut, "Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakem Kararlarına Karşı İptal Yolu", *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, S. 8, 2007/3, s. 686.

³² **Ataman Figanmeşe**, s. 76.

³³ **Born**, Gary, *International Commercial Arbitration*, 2. Baskı, C. III, Wolters Kluwer, 2014, s. 3367.

Öte yandan, doktrinde, bizim de katıldığımız bir görüş tarafından, iptal davasının tarafların haklarını korumak için önemli bir koruma sistemi olduğu; Türkiye gibi tahkim kültürü oluşturmaya çalışan ve tahkime karşı olumsuz düşüncelere engel olunmaya çalışılan ülkeler açısından feragatin yarardan çok zarar getireceği ifade edilmiş; feragatin mümkün olması eleştirilmiştir³⁴.

Belirtmek gerekir ki, feragatin mümkün olması tahkim yargılamasının her iki tarafının da yerleşim yerlerinin Türkiye dışında olması şartına tabidir. Uygulamada, Türkiye henüz tahkim açısından bir cazibe merkezi haline gelmediğinden, her iki tarafın da yerleşim yerinin Türkiye dışında olması halinde tahkim yerinin Türkiye olarak belirlenmesi ve MTK'nın uygulama alanı bulması zordur. Bu nedenle, iptal davasından feragat de sıklıkla karşılaşılabilecek bir durum olmayacaktır.

İptal davası açma hakkından feragat tahkim anlaşmasında yer alabileceği gibi, daha sonraki bir aşamada da tarafların bu konuda anlaşmaları mümkündür. İptal davası açmaktan feragat edildiğine ilişkin iradenin açık ve yazılı olması gerekir; zımnî feragat mümkün değildir³⁵. Sadece kararın nihai ve bağlayıcı olduğunun kabul edilmesi veya bunu hükme bağlayan kurumsal tahkim kurallarına atıf yapılması feragat için yeterli değildir³⁶.

Tahkim anlaşmasının taraflarından sadece birinin iptal davası açmaktan feragat etmesi mümkün olmamalıdır. Kanunun “taraflar ... feragat edebilirler” şeklindeki ifadesinden de kanun koyucunun böyle bir duruma müsaade etmeyi murad etmediği bellidir³⁷. Gerçekten, iptal davası açma imkanının sadece bir tarafın elinden alınması adil yargılanma hakkı ve tarafların eşitliği prensibini ihlal edici nitelikte olacak ve buna izin verilmesi tahkim kurumuna olan güveni zedeleyecektir.

MTK'dan farklı olarak, HMK'da taraflara hakem kararının iptali davası açmaktan feragat etme imkanı düzenlenmemiştir³⁸.

³⁴ Yeşilirmak, s. 132-133.

³⁵ Akıncı, s. 260.

³⁶ Kalpsüz, s. 152.

³⁷ Akıncı, s. 257.

³⁸ UNCITRAL Model Kanun'da da iptal davası açmak hakkından feragat imkanı düzenlenmemiştir. Tahkime ilişkin hukuki düzenlemeleri Model Kanunu temel alan bazı ülke

Öte yandan, tarafların aralarında yapacakları bir anlaşma ile hakem kararının iptale değil temyize tabi olacağını; mahkemenin hakem kararının usulen ve/veya hukuken uygun olup olmadığını da inceleme hakkının olacağını kararlaştırmaları; bir başka ifadeyle, mahkemenin hakem kararı üzerindeki denetiminin kapsamını genişletme veya hakem kararının bağlayıcılığını sınırlama imkanları var mıdır? Bu sorun değişik ülke mahkemelerinin kararlarına konu olmuştur. Genellikle, tarafların mahkemenin yetkisini genişletme imkanı olmadığı kabul edilmektedir. Amerikan Yüksek Mahkemesi, *Hall Street v. Matell*³⁹ davasında taraflarca mahkemelerin hakem kararını inceleme yetkisinin genişletilmesinin tahkimin temel karakterine ve hakem kararının bağlayıcılığına aykırı olacağını belirtmiştir⁴⁰. Fransız Yargıtayı da hakem kararlarının mahkemelerce denetimini genişleten taraf anlaşmalarına geçerlilik tanımamaktadır⁴¹. İsviçre Federal Mahkemesi de, taraflarca İsviçre hukukunda sayılanlardan daha geniş iptal sebepleri kabul edilmesi halinde, taraflarca belirlenen iptal sebeplerine dayanarak hakem kararının iptal edilemeyeceğini karara bağlamıştır⁴². *Methanex Motunui Ltd. v. Spellman*⁴³ ve *Galloway Cook Allen v. Carr*⁴⁴ davalarında Wellington, Yeni Zelanda İstinaf Mahkemesi, tarafların mahkemeye hakem kararını incelemek konusunda kanunun tanıdığından daha geniş yetki tanıyamayacağına karar vermiştir. Hindistan Yüksek Mahkemesi de *M/S. Centrotrade Minerals & Metal Inc. v. Hindustan Copper Ltd.*⁴⁵ davasında tahkim anlaşmasında yer alan ve hakem

mahkemeleri iptal davasından feragatin mümkün olmadığına karar vermektedir. Fransız, Kanada, Yeni Zelanda ve Hindistan mahkemelerinin kararları için bkz. **Born**, s. 3368-3369. HMK bakımından da iptal davası açma hakkından feragat imkanının olmadığı açıktır.

³⁹ 25.03.2008, 552 US 576 (2008). Bkz. <http://www.law.cornell.edu/supct/pdf/06-989P.ZO>

⁴⁰ Teksas Yüksek Mahkemesi ise, *Nafta Traders Inc. v. Quinn* davasında taraf iradesinin üstünlüğü gerekçesiyle, taraflarca mahkemenin denetiminin kapsamının genişletilmesinin mümkün olduğuna karar vermiştir. 339 S.W. 3d 84 (Tex. 2011). Bkz. **Born**, s. 3377.

⁴¹ 06.04.1994, 1995 Rev. arb. 263. Bkz. **Born**, s. 3375.

⁴² 15.10.2001, 20 ASA Bull. 321 (2001). Bkz. **Born**, s. 3378.

⁴³ 17.06.2004, [2004] 3 NZLR 454. Bkz. **Williams**, David A.R., "Arbitration and Dispute Resolution", New Zealand Law Review, 2005, s.125 vd.

⁴⁴ 18.10.2012, [2013] NZCA 11. Bkz. http://www.globalarbitrationreview.com/cdn/files/gar/articles/GCA_v_Carr_judgment.pdf.

⁴⁵ 09.05.2006, [2006], INSC 293. Bkz. <http://indiankanoon.org/doc/1597776/>.

kararının verilmesinden sonra taraflara isterlerse Londra'da yeniden dava açma imkanı tanıyan hükmün geçersiz olduğuna karar vermiştir.

Yabancı mahkemelerin bu kararları dikkate alındığında, Türkiye'de de gerek MTK gerek HMK açısından, tarafların hakem kararının iptale değil temyize tabi olacağını kararlaştırmalarının mümkün olmadığı sonucuna varmak isabetli olacaktır.

B. İptal Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

MTK madde 15/A uyarınca, iptal davası yetkili asliye hukuk mahkemesinde açılır⁴⁶. MTK madde 3 uyarınca, bu kanunda mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde, davalının yerleşim yeri veya olağan oturma yeri ya da işyerinin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesi; davalının Türkiye'de yerleşim yeri, olağan oturma yeri veya işyeri yoksa İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi görevli ve yetkilidir.

Yargıtay, TTK madde 5/2 uyarınca bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve ticari sayılan davalara asliye ticaret mahkemesinde bakılacağından, MTK madde 15 uyarınca açılan iptal davalarında asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğuna karar vermiştir⁴⁷. Bu karar doktrinde eleştirilmiş; yerel mahkemenin kararı ve gerekçelerinin daha isabetli olduğu ifade edilmiştir⁴⁸. Yerel mahkemeye göre, MTK madde 3 ile asliye hukuk mahkemeleri görevli kılınmıştır; davada temel ilişki ticari nitelikte olmakla birlikte hakem kararının iptali davaları ticari dava niteliğinde değildir; bu davalarda temel ilişkinin çözümüne girilmez ve yapılacak iş iptal sebebinin denetiminden ibarettir.

⁴⁶ İptal davasında ilk derece mahkemesinin görevlendirilmiş olmasını eleştiren ve milletlerarası tahkime konu olan uyuşmazlıkların genellikle yüksek meblağlı ve çözülmesi milletlerarası ticarete hakim olmayı gerektiren uyuşmazlıklar olmaları nedeniyle Yargıtay'ın iptal davalarında görevli olmasının daha doğru olacağını savunan görüş için bkz. **Kalpsüz**, s. 127. Aynı yönde, **Aygün**, s. 684.

⁴⁷ Yargıtay 11. HD., 15.03.2012, E. 2012/2110, K. 2012/3915. Bkz. **Şanlı**, Cemal/**Esen**, Emre/**Ataman Figanmeşe**, İnci, Milletlerarası Özel Hukuk, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 577. Aynı yönde, Yargıtay 15. HD., 21.09.2010, E. 2010/4040, K. 2010/4663. Bkz. **Akıncı**, s. 251.

⁴⁸ **Şanlı/Esen/Ataman Figanmeşe**, s. 577.

Yargıtay, bir başka kararında da, MTK'nın 15. maddesinde tahkim kararının iptalinin asliye hukuk mahkemesinden istenebileceği belirtilmişse de, uyuşmazlığın niteliğine göre Denizcilik İhtisas Mahkemesinin görevli olması halinde, iptal davasının da bu mahkemede görüleceğine karar vermiştir⁴⁹. Doktrinde de, TTK madde 5/2 uyarınca ticaret mahkemesi olan yerlerde, iptal davalarına ticaret mahkemesinin bakacağını ifade eden görüşler mevcuttur⁵⁰. Ancak, TTK madde 5/3-4, 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁵¹ ile değiştirilmiştir. Buna göre, asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki görev ilişkisi haline gelmiştir⁵². Kanımızca da, hakem kararlarının iptali davalarında asliye hukuk mahkemeleri görevli kabul edilmeli; uyuşmazlığın niteliğine bakılmamalıdır. Zira, iptal incelemesi, uyuşmazlığın niteliğinden bağımsız, sınırlı bir incelemedir.

HMK madde 410 uyarınca, tahkim yargılamasında, mahkeme tarafından yapılacak belirtilen işlerde görevli ve yetkili mahkeme tahkim yeri bölge adliye mahkemesidir⁵³. Geçici Madde 3/3 uyarınca, HMK'da bölge adliye mahkemelerine görev verilen hallerde bu mahkemelerin göreve başlama tarihine kadar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun HMK'ya aykırı olmayan hükümleri uygulanır. Buna göre, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar sulh ve asliye mahkemeleri görevli olmaya devam edecektir⁵⁴.

⁴⁹ 11. HD., 30.03.2006, E. 2006/181, K. 2006/3364. Bkz. **Eksi**, Nuray, 4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'na İlişkin Yargıtay Kararları, XII Levha 2009 (MTK), s. 17-20.

⁵⁰ **Yeşilirmak**, s. 130; **Akıncı**, s. 251.

⁵¹ RG. 30.06.2012/28339.

⁵² **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, s. 192; **Nomer/Eksi/Öztekin Gelgel**, s. 46.

⁵³ MTK bakımından da iptal davalarının tek bir ihtisas mahkemesinde görülmesinin daha uygun olacağı ve bu mahkemenin de İstanbul'un ticaret ve yatırımlar açısından merkezi rolü nedeniyle İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi olması gerektiği hakkında bkz. **Yeşilirmak**, s. 130.

⁵⁴ Doktrinde bir görüş, bu hükmü, bölge adliye mahkemeleri göreve başlayınca kadar hakem kararlarına karşı iptal davası açılmayacağı ve Yargıtay'da temyiz yoluna başvurulacağı şeklinde yorumlamıştır. **Karşlı**, Abdürrahim, Medeni Muhakeme Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı, Alternatif, 2011, s. 748.

HMK madde 2/2 uyarınca, bu Kanunda ve diğer kanunlarda aksine düzenleme bulunmadıkça, asliye hukuk mahkemesi görevli olduğundan, iptal davaları bakımından da asliye hukuk mahkemeleri görevlidir. Öte yandan, Yargıtay'ın MTK uyarınca açılacak davalar bakımından asliye ticaret mahkemelerini görevli kabul etmesi karşısında, HMK bakımından da temel ilişkinin ticari dava niteliğinde olması halinde iptal davalarında asliye ticaret mahkemelerini görevli kabul etmesi beklenebilir.

HMK madde 439 uyarınca, iptal davası tahkim yerindeki mahkemede açılır. Yetkili mahkeme, davalının yerleşim yerine göre değil tahkim yerine göre belirlenmiştir. Taraflardan birinin Türkiye'de yerleşim yeri bulunmaması halinde, tahkim MTK kapsamına gireceğinden, bu konuda bir sorun ortaya çıkmayacaktır.

C. İptal Davası Açma Süresi

MTK'ya göre, iptal davası, otuz gün içinde açılabilir. Bu süre, hakem kararının veya düzeltme, yorum ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar (MTK madde 15/A/2)⁵⁵.

HMK madde 439/4 uyarınca, iptal davası, bir ay içinde açılabilir. Bu süre, hakem kararının veya tartzih, düzeltme ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

D. İptal Davasının İnceleme Usulü

MTK madde 15/A/2 uyarınca, iptal istemi, davaya bakan mahkeme aksine karar vermedikçe, dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır. Hakim tarafından resen dikkate alınacak iptal sebepleri dışındaki iptal sebeplerinin varlığını kanıtlamak hususundaki ispat yükü iptal sebebinin varlığını iddia eden davacı tarafa aittir⁵⁶.

HMK madde 439/5 uyarınca, iptal talebi, davaya bakan mahkeme aksine karar vermedikçe, dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır.

⁵⁵ UNCITRAL Model Kanun madde 34/3'te de benzer şekilde iptal davası açma süresi düzenlenmiştir. Ancak, süre üç aydır.

⁵⁶ **Kalpsüz**, s. 154; **Akıncı**, s. 302.

HMK madde 316 uyarınca, doğrudan dosya üzerinden karar vermek konusunda kanunun mahkemeye takdir hakkı tanıdığı dava ve işler ile tahkim hükümlerine göre, mahkemenin görev alanına giren dava ve işlerde basit yargılama usulü uygulanır. Dolayısıyla, hem MTK hem HMK bakımından iptal davalarında basit yargılama usulü uygulanacaktır.

Uygulamada, iptal davaları, olması gerekenden çok daha uzun sürmektedir ve bu da tarafların tahkim kurumundan beklentilerine uygun düşmemektedir⁵⁷.

E. İptal Sebepleri

Mahkeme, hakem kararını sadece MTK madde 15'te sayılan iptal sebeplerinin gerçekleşip gerçekleşmediği ile sınırlı olarak inceleyebilir. Buna, esasa girme yasağı (*revision au fond* yasağı) denilmektedir⁵⁸. Bu ilke, milletlerarası tahkimin sağlıklı işlemesi bakımından çok önemlidir; zira, mahkemelere içerik denetimi imkanı tanınması tahkim yargılamasını manasız hale getirecektir⁵⁹.

Hakem kararlarının iptali, HMK madde 439'da düzenlenmiştir. Esasa girme yasağı ilkesi, HMK'da da iptal davası bakımından geçerlidir. Mahkeme, hakem kararını sadece iptal sebeplerinin varlığı bakımından inceleyebilir⁶⁰. İptal sebepleri de genellikle biçimsel hukuka aykırılıklara ilişkindir ve hakemlerin takdirinin değerlendirilmesi iptal sebeplerinin kapsamı dışındadır⁶¹.

⁵⁷ Akıncı, s. 245.

⁵⁸ Şanlı/Esen/Ataman Figanmeşe, s. 587-588.

⁵⁹ Şanlı/Esen/Ataman Figanmeşe, s. 590.

⁶⁰ Ekşi, Nuray, Hukuk Muhakemeleri Kanununda Tahkim, Beta, 2013 (HMK), s. 201; Özbay, İbrahim, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Neler Getirdi?, 2. Baskı, Seçkin, 2013, s. 543; Karadaş, İzzet, 6100 Sayılı HMK'da Düzenlenen Ulusal (İç) Tahkim, Adalet, 2013, s. 213.

⁶¹ Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder, Medeni Usul Hukuku, 24. Baskı, Yetkin Yayınları, 2013, s. 793. Doktrinde, bu durum eleştirilmiş; bu hükmün hakemlerin ekonomi devlerinin işine gelecek şekilde kanun, hak, hukuk umursamadan karar vermesine zemin hazırladığı ifade edilmiştir. Umar, s. 1200.

İptal sebepleri MTK madde 15/A/1'da ve HMK madde 439/2'de sayılmıştır. Buna göre, iptal sebepleri şunlardır:

a) Tahkim anlaşmasının taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim anlaşmasının, tarafların anlaşmayı tâbi kıldıkları hukuka veya böyle bir hukuk seçimi yoksa Türk hukukuna göre geçersiz olması⁶²

HMK'da aynı iptal sebebi, tahkim sözleşmesinin taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim sözleşmesinin geçersiz olması şeklinde düzenlenmiştir. Zira, HMK bakımından tahkim sözleşmesinin hangi hukuka göre geçerli olacağı sorunu ortaya çıkmaz.

Tarafların tahkim anlaşması akdetmek konusunda ehliyete sahip olup olmadıkları; gerçek kişiler için milli hukuklarına; tüzel kişiler için idare merkezinin bulunduğu yer hukukuna göre tespit edilir (MÖHUK madde 9).

Tahkim anlaşmasının geçerliliği ile ilgili en önemli sorun, tahkim anlaşmasının şekli meselesidir. Tahkim anlaşması MTK madde 4/II anlamında yazılı şekilde akdedilmelidir⁶³. Diğer bir mesele de tarafların seçtikleri hukuka veya böyle bir seçim yoksa Türk hukukuna göre, hata, hile, tehdit gibi irade bozukluklarının mevcut olup olmadığıdır⁶⁴.

Yargıtay, tahkim anlaşmasının temsilci aracılığıyla akdedildiği hallerde temsilcinin Türk Borçlar Kanunu madde 504/3 gereği tahkim anlaşması imza etmek konusunda özel yetkiye sahip olmasını aramaktadır⁶⁵. Doktrinde, tarafın tahkim anlaşmasına uyup daha sonra tahkim şartının temsilciye özel yetki verilmemesi nedeniyle geçersiz olduğunu iddia etmesinin iyi niyete

⁶² UNCITRAL Model Kanun madde 34/2/a/i'de aynı iptal sebebi yer almaktadır.

⁶³ Buna göre: "Tahkim anlaşması yazılı şekilde yapılır. Yazılı şekil şartının yerine getirilmiş sayılması için, tahkim anlaşmasının taraflarca imzalanmış yazılı bir belgeye veya taraflar arasında teati edilen mektup, telgraf, teleks, faks gibi bir iletişim aracına veya elektronik ortama geçirilmiş olması ya da dava dilekçesinde yazılı bir tahkim anlaşmasının varlığının iddia edilmesine davalının verdiği cevap dilekçesinde itiraz edilmemiş olması gerekir. Asıl sözleşmenin bir parçası hâline getirilmek amacıyla tahkim şartı içeren bir belgeye yollama yapılması hâlinde de geçerli bir tahkim anlaşması yapılmış sayılır."

⁶⁴ Akıncı, s. 277.

⁶⁵ YHGK, 11.10.2000, E. 2000/19-1122; K. 2000/1256. Bkz. Ekşi, Nuray, Milletlerarası Nitelikli Davalara İlişkin Mahkeme Kararları, Arıkan, 2007, s. 485. YHGK, 22.02.2012, E.2011/11-742, K. 2012/82. Bkz. Akıncı, s. 278-279.

aykırılık olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁶⁶. Aynı şekilde, davalı tarafın herhangi bir itirazda bulunmayıp yargılamaya katılıp esasa yönelik itirazlarını ileri sürdükten sonra tahkim anlaşmasının geçersizliğini ileri sürmesinin iyi niyet kurallarına aykırı bir davranış oluşturacağı ifade edilmiştir⁶⁷. Gerçekten, tahkim yargılaması esnasında herhangi bir sebeple tahkim anlaşmasının taraflarının ehliyetsizliğini veya tahkim anlaşmasının başka bir sebeple geçersizliğini hiç iddia etmeyip, daha sonra, kararı beğenmediği için iptal aşamasında bu iddiaların ileri sürülmesi hukuken korunmamalıdır. Ancak, taraf, tahkim yargılaması esnasında bu iddiaları ileri sürmüş; hakem heyeti kabul etmemiş veya dikkate almamış ise iptal aşamasında yeniden ileri sürebilecektir.

Yargıtay, bir tarafın diğer taraf üzerinde ekonomik ve sosyal üstünlüğünün bulunmasını bu iptal sebebi kapsamında değerlendirmiştir. *“Tahkim şartını içeren sözleşmenin hukuka aykırı olması halinde geçerliliğinden söz edilemez. Bu hal genellikle tahkim sözleşmesinde bir tarafın diğeri üzerinde ekonomik ve sosyal üstünlüğünü kullanmasında, ... karşımıza çıkar.”*⁶⁸.

Yine bir tarafın ekonomik ve sosyal olarak üstün olması sonucunda, sadece bu tarafa hakemi seçme hakkının tanındığı tahkim sözleşmeleri de geçersiz kabul edilmektedir. *“Ahlaka aykırı tahkim sözleşmesinin geçerliliğinden söz edilemez. Bu hal, ... somut olayda olduğu gibi hakemi seçme olanağının bu güçlü tarafa verilmesi hallerinde kendini gösterecektir. Bu biçimde yapılan bir tahkim sözleşmesinin ... batıl olacağı kuşkusuzdur.”*⁶⁹.

b) Hakem veya hakem kurulunun seçiminde, tarafların anlaşmasında belirlenen veya bu Kanunda öngörülen usule uyulmaması⁷⁰

Tarafların hakem seçimi usulünü tahkim anlaşmasında belirlemesi mümkündür. Kurumsal tahkim söz konusu ise ilgili tahkim kurumunun tahkim kurallarında yer alan usul uygulanır. Bunların hiç biri yoksa, MTK madde 7/B’de düzenlenen usule uygun olarak hakem seçiminin gerçekleş-

⁶⁶ Yeşilirmak, s. 123.

⁶⁷ Akıncı, s. 280.

⁶⁸ 9. HD., 10.12.2007, E. 20796, K. 37365. Bkz. Umar, s. 1203-1204.

⁶⁹ 20. HD., 28.03.2002, E.1955 K. 2791. Bkz. Umar, s. 1204.

⁷⁰ UNCITRAL Model Kanun madde 34/2/a/iv’de aynı iptal sebebi yer almaktadır.

tirilmesi gerekir. Tarafların hakem veya hakemlerin seçimi usulünü kararlaştırmakta serbest olduğu ve böyle bir seçim yoksa, hakemlerin nasıl belirleneceği HMK madde 416'da düzenlenmiştir.

Hakem veya hakemlerin tahkim anlaşmasında ismen belirlenmesine rağmen, tahkim yargılamasının bu belirlenen isimler tarafından yürütülmemesi ve hakem kararının bunlar tarafından verilmemesi bir iptal sebebi oluşturacaktır⁷¹. Ancak, bu isimler tahkim yargılamasına başladıktan sonra herhangi bir sebeple görevleri sona ererse, bu, iptal sebebi olmaz; tahkim yargılamasının sona erme sebebi olur⁷².

Bir tarafa diğer taraftan daha fazla hakem seçme hakkı tanınması halinde de adil bir tahkim yargılaması söz konusu olamayacağından, bu durumda hakem kararı iptal edilmelidir⁷³.

c) Kararın, tahkim süresi içinde verilmemesi⁷⁴

MTK madde 10/B uyarınca, taraflar aksini kararlaştırmadıkça, tek hakemli davalarda hakemin seçildiği, birden çok hakemli davalarda ise hakem kurulunun ilk toplantı tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde hakem veya hakem kurulunca esas hakkında karar verilir. Tahkim süresi, tarafların anlaşmasıyla; anlaşamamaları halinde taraflardan birinin başvurusu üzerine asliye hukuk mahkemesince uzatılabilir.

Taraflar, tahkim süresinin başlangıç anının MTK'da düzenlenen farklı bir an olarak belirlenmesi konusunda anlaşabilecekleri gibi⁷⁵; tahkim süresini de uzatabilirler.

HMK madde 427 uyarınca, taraflar aksini kararlaştırmadıkça, bir hakemin görev yapacağı davalarda hakemin seçildiği, birden çok hakemin görev yapacağı davalarda ise hakem kurulunun ilk toplantı tutanağının düzenlen-

⁷¹ **Akıncı**, s. 281; **Karadaş**, s. 221.

⁷² **Kalpsüz**, s. 133.

⁷³ **Karadaş**, s. 221-222.

⁷⁴ Model Kanun'da böyle bir iptal sebebine yer verilmemiştir. Model Kanun'da tahkim süresine ilişkin bir hüküm de yer almamaktadır. Ancak, taraflar bir kurumsal tahkimi tercih etmişlerse ve bunun tahkim kurallarında tahkim süresi belirlenmişse, kararın tahkim süresi içinde verilmemesi, tarafların üzerinde anlaştıkları usul kurallarına aykırılık kapsamında iptal sebebi oluşturabilir.

⁷⁵ **Akıncı**, s. 282.

diği tarihten itibaren bir yıl içinde, hakem veya hakem kurulunca esas hakkında karar verilir.

Tarafların ve hakemlerin kararın tahkim süresi içerisinde verildiği; süre doluyorsa tarafların anlaşması ile tahkim süresinin uzatıldığı hususunda anlaşmaları önemlidir. Zira, aksi takdirde, kararın tahkim süresi içerisinde verilmemesi, kolaylıkla ortaya konulabilecek ve aslında sağlıklı yürütülmüş bir tahkim yargılaması sonunda verilmiş bir hakem kararının iptaline sebep olabilecek bir iptal sebebi oluşturacaktır.

d) Hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar vermesi⁷⁶

MTK'da hakemlerin yetkili olduklarına ilişkin karar verip yargılamaya devam etmeleri halinde, tarafların hakemlerin vermiş oldukları bu karara karşı mahkemeye başvurma imkanları yoktur⁷⁷. Taraflar, ancak, yargılamanın sonunda, hakemlerin yetkisiz olduklarına dayanarak hakem kararının iptalini talep edebilirler.

MTK'da olduğu gibi HMK'da da hakemlerin yetkili olduklarına ilişkin karar verip yargılamaya devam etmeleri halinde, tarafların hakemlerin vermiş oldukları bu karara karşı mahkemeye başvurma imkanları yoktur. Taraflar, ancak, yargılamanın sonunda, hakemlerin yetkisiz olduklarına dayanarak hakem kararının iptalini talep edebilirler.

Sadece hakem heyetinin yetkili olduğu konusunda hukuka aykırı olarak karar verip tahkim yargılaması yürüttüğü hallerde değil, hakem heyetinin hukuka aykırı olarak yetkisizlik kararı vermesi halinde de bu kararın iptali istenebilir⁷⁸. Örneğin, Yargıtay 11. HD.'nin 08.03.2007 tarihli kararında, ICC Tahkim Kuralları uyarınca seçilen üç hakemin vermiş olduğu yetkisizlik kararı iptal edilmiştir⁷⁹.

⁷⁶ Model Kanun'da böyle bir iptal sebebine yer verilmemektedir. Ancak, UNCITRAL Model Kanun madde 16/3 uyarınca, hakemler, yetkileri konusundaki kararı bir ön karar (*preliminary question*) olarak verirlerse, buna karşı tarafların mahkemeye başvuru imkanı vardır; tahkim yargılamasının sona ermesini beklemeye gerek olmaz.

⁷⁷ **Akıncı**, s. 283.

⁷⁸ **Kalpsüz**, s. 135.

⁷⁹ 11. HD., 08.03.2007, E. 2005/12747, K. 2007/4160: “*Dava, davacı ile Ulaştırma Bakanlığı arasında 25 yıl süre için imzalanan ve daha sonra davalı kurumla yenilenen*

e) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim anlaşması dışında kalan bir konuda karar vermesi veya istemin tamamı hakkında karar vermemesi ya da yetkisini aşması⁸⁰

Hakemlerin yetkisini aşması, Yargıtay 15. HD.'nin 23.11.2006 tarihli kararına konu olmuştur. Bu karara konu olay, inşaat şirketi davalılar ile İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu arasındaki uyuşmazlıktan kaynaklanmaktadır. Taraflar, İstanbul Olimpik Stadı'nın inşası için bir sözleşme akdetmişlerdir. Davalı şirketler, işi tamamlamamış olmalarına rağmen yaptıkları kısmın ücretini talep etmek için tahkime başvururlar. Olimpiyat Kurulu, davalıların işi tamamlamamaları nedeniyle ikinci bir inşaat şirketine yarım kalan işleri yaptırdığını ileri sürer. Hakem heyeti, Olimpiyat Kurulu'nun stadyumun kuzey bölgesinin kazı ve tesviye işleri ile çok renkli ikinci skorboard yerleştirilmesi dahil bazı işlerin bedelinin

GSM Pan-Avrupa Mobil Telefon Sisteminin Kurulması ve İşletilmesi ile ilgili Lisans Verilmesine İlişkin İmtiyaz Sözleşmesi'nin ... davalının yazısı ile davacıdan 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu kapsamında düzenlenen roaming (dolaşım) sözleşmesinin 30 gün içerisinde nomine edilen dava dışı bir şirketle imzalanmasının istenilmesinin taraflar arasındaki sözleşmeye aykırı olduğu iddiası ile açılan tahkim davasının oyçokluğu ile reddine dair verilen kararın Milletlerarası Tahkim Kanunu gereğince iptali istemine ilişkindir. ... Lisans Sözleşmesi'nin 35 inci maddesiyle roaming anlaşması hususunun düzenlenmiş olması ve davalı kurumun anılan yazısı ile de 406 sayılı Kanun'un değişik 10/6 ncı maddesi hükmü uyarınca davacıdan (30) gün içerisinde adı belirtilen bir GSM şirketiyle bu konuda sözleşme yapılmasının istenmesi üzerine davacı işletmeci tarafından sözleşme hükmüne nazaran roaming anlaşmasına zorlanamayacakları, işletmecinin böyle bir sözleşme yapmakta inisiyatif ve tercih hakkına sahip olduğu öne sürülerek, çıkarılan muarazanın giderilmesi istemiyle açtığı davanın tahkim şartına ilişkin 51 nci maddesi hükmüne göre oluşturulan tahkim heyetinin yargı yetkisine girdiği, uyuşmazlığın sözleşmenin kapsamında kaldığı ve sözleşmenin uygulanmasından kaynaklandığının kabulü zorunludur. Hakem heyeti çoğunluğunun aksi gerekçeye dayalı kararı isabetsizdir." Bkz. Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

⁸⁰ Model Kanun madde 34/2/a/iii'de benzer bir iptal sebebi yer almaktadır. Model Kanun hükmünün farkı, hakemlerin istemin tamamı hakkında karar vermemiş olmasının bir iptal sebebi olarak sayılmamasıdır. Hazırlık çalışmaları esnasında bunun da bir iptal sebebi olması önerilmiş; ancak, kamu düzeni kapsamında değerlendirilebileceği gerekçesiyle açıkça yer verilmemiştir. **Binder**, Peter, International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions, 3. Baskı, Sweet & Maxwell 2010, s. 380.

Olimpiyat Kurulu tarafından ödenmesine karar verir. Hakem kararının iptali için açılan dava sonucu verilen ilk derece mahkemesi kararı Olimpiyat Kurulu tarafından temyiz edilir. 15. HD., tarafların sayılan iki işin davalılar veya ikinci bir inşaat şirketi tarafından yapılmadığı hususunda mutabık olduklarını tespit eder. Mahkeme, hakem heyetinin yapılmayan ve bedeli davacı tarafından talep edilmeyen işlerin bedelinin ödenmesine karar vermekle yetkisini aştığı sonucuna varmıştır⁸¹.

Hakemlerin yetkilerini aşmalarına bir diğer örnek, davacı talep etmediği halde, hakemlerin faize hükmetmeleri olabilir⁸². Hakemlerin davacının talep sonucunda talep etmediği herhangi bir husus hakkında karar vermemelerinin hakemlerin yetkilerini aşmaları anlamına geleceğini söylemek mümkündür⁸³.

Hakemler, kendilerine verilen yetkiyi aşmamakla yükümlü oldukları kadar, davacının talep konusu yaptığı meselelerin tümünü değerlendirmek ve bunlar hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar vermekle yükümlüdür⁸⁴. Hakemlerin taleplerin tamamı hakkında karar vermediği bir diğer durum, hakemlerin davacının tüm talepleri hakkında karar vermelerine rağmen, karşı davayı hükme bağlamamalarıdır⁸⁵.

Hakemlerin, taraflarca esasa uygulanacak hukuk olarak belirlenen maddi hukuktan başka bir hukuka göre karar vermeleri⁸⁶ veya kendilerine

⁸¹ 15. HD., 23.11.2006, E. 2005/5196, K. 2006/6790. Bkz. **Ekşi**, MTK, s. 43-46.

⁸² **Kalpsüz**, s. 137; **Yeşilirmak**, s. 126.

⁸³ **Akıncı**, s. 287.

⁸⁴ **Akıncı**, s. 285.

⁸⁵ **Kalpsüz**, s. 137; **Yeşilirmak**, s. 126.

⁸⁶ Yargıtay, 28.01.1994 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararında, hakem sözleşmesinde taraflarca öngörülen maddi hukuk kurallarına uyulmaması halini, eski HUMK madde 533/3'te yer alan hakemlerin yetkileri dahilinde olmayan bir meseleye karar vermelerini hakem kararının temyizi sebebi sayan düzenleme kapsamında kabul etmiştir. YİBHKG, 28.01.1994, E.1993/4, K.1994/1. Bkz. **Ekşi**, HMK, s. 197-200. Doktrinde, HMK açısından da, taraflarca öngörülen maddi hukukun uygulanmamasının HMK madde 439/2/e anlamında tahkim yargılamasının usul açısından sözleşmede yer alan hükümlere uygun olarak yürütülmemesi olarak kabul edilmesi gerektiği ve YİBK'dan bu anlamda ayrılınmaması mütalaa edilmiştir. **Ekşi**, HMK, s. 200.

dostane aracı yetkisi verilmediği halde hak ve nefasete göre karar vermeleri de yetki aşımı olarak değerlendirilmelidir⁸⁷.

Hakem veya hakem kurulunun, tahkim anlaşması dışında kalan bir konuda karar verdiği iddiasıyla açılan iptal davasında, tahkim anlaşması kapsamında olan konuların, tahkim anlaşması kapsamında olmayan konulardan ayrılması mümkün olduğu takdirde, hakem kararının sadece tahkim anlaşması kapsamında olmayan konuları içeren bölümü iptal edilebilir (MTK madde 15/A - HMK madde 439/3). Hakem kararının geçerli kısmının iptal edilmemesi, tarafların önemli derecede zaman ve masraftan tasarruf etmelerini sağlayacaktır. Örneğin, tarafların aralarında birden çok sözleşme bulunması, ancak, bunlardan sadece bazılarında tahkim şartı bulunmasına rağmen hakemlerin tüm sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkları çözüme bağlaması durumunda, kısmen iptal kararı verilebilir. Bunun için hakemlerin uyuşmazlığı bir bütün olarak çözümlememiş olması; kanunun ifadesiyle tahkim anlaşması kapsamında olan konuların, tahkim anlaşması kapsamında olmayan konulardan ayrılmasının mümkün olması gerekmektedir. İptal davası aşamasında, tahkim anlaşması kapsamı dışında kalan konuların ayrılması kolayca mümkün değilse, mahkemenin, hakem kararının içeriğine müdahale ederek tahkim anlaşması kapsamındaki uyuşmazlıklar için hakem kararını değiştirmesi; esas hakkında yeni ve değişik bir karar vermesi mümkün değildir⁸⁸.

f) Tahkim yargılamasının, usul açısından tarafların anlaşmalarına veya bu yönde bir anlaşma bulunmaması halinde, bu Kanun hükümlerine uygun olarak yürütülmemesi⁸⁹ ve bu durumun kararın esasına etkili olması⁹⁰

Burada aranan usule aykırılığın kararın esasına etkili olması, iptal davasına bakan hakimin davanın esasını da yeniden incelemesini gerektirmez. Burada, ilgili usul ihlalinin basit bir ihlal olmaması; kararın esasını

⁸⁷ **Kalpsüz**, s. 137; **Akıncı**, s. 288.

⁸⁸ **Akıncı**, s. 300-301.

⁸⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Kaplan**, Yavuz, Milletlerarası Tahkimde Usule Aykırılık, Seçkin, 2002.

⁹⁰ UNCITRAL Model Kanun madde 34/2/a/iv'de bu yönde bir iptal sebebi yer almaktadır. Ancak, Model Kanun'da usule aykırılığın kararın esasına etkili olması aranmamaktadır.

etkileyecek derecede ciddi bir ihlalin söz konusu olması gerekir⁹¹. Örneğin, tarafın iddia ve savunma hakkını kullanmasını engelleyecek şekilde tebliğatlarda bir usulsüzlük veya noksanlık ya da delillerin sunulmasıyla ilgili usule aykırılıklar böyle bir ihlal sayılmalıdır. Tarafların kararlaştırdıkları dilden başka bir dilde yargılamanın yapılması da esasa etkili bir usule aykırılıktır⁹². Hakem kararının gerekçeli olması da aynı şekilde tarafların hangi iddia, savunma ve delillerinin ne şekilde değerlendirildiğini takdir edebilmelerinin temini bakımından önemli olduğundan, gerekçesiz kararlar da iptal edilmelidir⁹³.

Hüküm tarafların anlaşmasına öncelik vermiştir. Ancak, tarafların üzerinde anlaştıkları usul kurallarının tahkim yeri hukukunun emredici kurallarına aykırı olması durumunda, hakemlerin öncelikli görevinin geçerli ve icra edilebilir bir hakem kararı vermek olduğu dikkate alınarak, hakemlerin tahkim yeri hukukuna öncelik vermesi daha doğru olacaktır⁹⁴. Bir başka ifadeyle, tarafların aralarında anlaşmış oldukları usul kuralları, MTK'nın emredici hükümlerine aykırı ise, hakemlerin üzerinde anlaşılan kural yerine MTK hükümlerini dikkate alması iptal sebebi oluşturmamalıdır. Örneğin, tarafların eşitlik ilkesini zedeleyecek bir usulü kararlaştırmaları, mesela taraflardan birinin tanık dinletmesinin mümkün olmadığı veya taraflardan birinin avukatla temsil edilemeyeceği gibi kurallar kararlaştırmaları durumunda, hakemlerin bunları dikkate almaması daha uygun olacaktır. Hakemlerin, belki de böyle bir durumda yapmaları gereken, tarafları bu konuda aydınlatarak, tahkim yeri hukukuna uygun bir şekilde usule uygulanacak kurallar üzerinde görev belgesinde veya ayrı bir anlaşma ile yeniden anlaşmalarını temin etmek olacaktır.

MTK'dan farklı olarak HMK madde 409 uyarınca, "*Tarafların aksini kararlaştırabilecekleri bir hükme veya tahkim sözleşmesine uyulmaz ise ilgili taraf bu aykırılığa itiraz edebilir. İlgili taraf, aykırılığı öğrendiği tarihten*

⁹¹ Kalpsüz, s. 139; Yeşilirmak, s. 127.

⁹² Akıncı, s. 293, 296-297.

⁹³ Kalpsüz, s. 140; Akıncı, s. 297.

⁹⁴ Akıncı, s. 292. UNCITRAL Model Kanun madde 34/2/a/iv'de açıkça, tarafların üzerinde anlaştıkları usul kurallarının Model Kanun'un emredici hükümlerine aykırı olamayacağı düzenlenmiştir.

*itibaren iki hafta veya hakemlerin bu konuda kararlaştırdıkları süre içinde itiraz etmeden tahkime devam ederse, itiraz hakkından feragat etmiş sayılır.*⁹⁵ Dolayısıyla, taraflarca kararlaştırılan tahkim usulüne ilişkin hükümlerin uygulanmaması halinde, buna süresi içinde itiraz etmeyen taraf, daha sonra iptal aşamasında bunu ileri sürebilir mi sorusu ortaya çıkmaktadır⁹⁶. Kanaatimizce, bu soruya olumsuz cevap vermek gerekmektedir. Zira, gerekçede de ifade edildiği üzere, aksi durum iyiniyet ilkesine aykırı olur⁹⁷. Bununla birlikte, yapılan itirazın hiç dikkate alınmaması iptal sebebidir. Nitekim, Yargıtay 11. Hukuk Dairesince, *hakem heyeti oluşumuna tahkim yargılaması sırasında ve mahkeme aşamasında itiraz edilmiş olmasına rağmen mahkemece bu itiraz hususunda denetlemeye ve değerlendirmeye esas olumlu ya da olumsuz bir karar verilmemesi doğru görülmemiş* tir⁹⁸.

g) Tarafların eşitliği ilkesinin gözetilmemesi⁹⁹

Tarafların eşitliği ilkesinin gözetilmemesi, adil yargılanma ilkesine aykırı olarak taraflara iddia ve savunmalarını sunma imkanının verilmemesi anlamına gelir. Hakemin, tahkim yargılaması süresince, taraflara adil ve tarafsız davranması ve bir tarafın diğerinden daha elverişli duruma gelmesini sağlayacak karar ve önlemler almaması gerekir¹⁰⁰.

Ankara 4. Asliye Ticaret Mahkemesi, taraflardan birinin delil olarak dayandığı keşif delilinin ve karşı tarafın defterlerinin incelenmemesini

⁹⁵ İngiliz Tahkim Kanunu'nun 73. Maddesinde de benzer bir düzenleme yer almaktadır. Buna göre, hakem heyetinin yetkili olmadığı; tahkim yargılamasının usulüne uygun olarak yürütülmediği; tahkim anlaşması veya Kanuna aykırılık olduğu; veya hakem heyetini veya tahkim yargılamasını etkileyen başkaca bir aykırılık olduğuna ilişkin itirazlarını süresi içinde yapmaksızın yargılamaya devam eden taraf, daha sonra hakem heyeti veya mahkeme önünde bu itirazı ileri süremeyecektir.

⁹⁶ **Ekşi**, HMK, s. 200.

⁹⁷ **Pekcantez/Taş Korkmaz/Meriç**, s. 427.

⁹⁸ 11. HD. 15.01.2013, E.2012/17087, K.2013/749.

⁹⁹ UNCITRAL Model Kanun madde 34/2/a/ii'de, iptal talep eden tarafa hakem ataması veya tahkim yargılaması hakkında usulüne uygun olarak tebligat yapılmaması veya bu tarafın başka bir şekilde davasını ileri sürememesi iptal sebebi olarak sayılmıştır. MTK ve HMK, tarafların eşitliği ilkesinin gözetilmemesi şeklinde daha geniş bir kavramı kullanmayı tercih etmiştir.

¹⁰⁰ **Kalpsüz**, s. 141; **Akıncı**, s. 298; **Yeşilirmak**, s. 127.

tarafların eşitliği ilkesinin gözetilmemesi olarak kabul etmiş ve hakem kararının iptaline karar vermiştir¹⁰¹.

h) Hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmaması¹⁰²

MTK uyarınca bu iptal sebebi taraflarca ileri sürülebileceği gibi, hakim tarafından da resen dikkate alınabilir¹⁰³.

MTK madde 1/IV uyarınca, MTK, Türkiye’de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar¹⁰⁴ ile iki tarafın iradelerine tâbi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz¹⁰⁵.

HMK Madde 408 uyarınca, taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir.

Boşanma, nafaka, velayet ve vesayet, soybağının kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklar gibi tarafların uyuşmazlık konusu üzerinde anlaşarak serbestçe tasarrufta bulunamayacağı uyuşmazlıkların çözümü tahkime elverişli değildir. İflas davaları, alacaklıların korunması amacıyla tahkime elverişli değildir. Tüketici sözleşmeleri, iş sözleşmeleri veya kira sözleşmeleri gibi taraflardan birinin zayıf konumda olduğu ilişkilerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü de tahkime elverişli değildir¹⁰⁶.

¹⁰¹ Ankara 4. ATM, 25.07.2007, E.2007/192, K.2007/309. Bkz. **Şanlı/Esen/Ataman Figanmeşe**, s. 591.

¹⁰² UNCITRAL Model Kanun madde 34/2/b/i’de aynı iptal sebebine yer verilmiştir.

¹⁰³ UNCITRAL Model Kanun’da sadece taraflarca ileri sürülebilecek iptal sebepleri ve mahkemece resen dikkate alınabilecek iptal sebepleri ayrımına yer verilmiştir. Mahkemece resen dikkate alınabilecek iptal sebepleri MTK’ dakiler ile aynıdır.

¹⁰⁴ Yargıtay, satış vaadi sözleşmesinden (14. HD., 21.05.1985, 471/3690; 07.10.2003, 6387/6813) doğan uyuşmazlıkların ve kat karşılığı inşaat sözleşmesiyle ilgili tapu iptal ve tescil davalarının (15. HD., 23.09.2002, 4321/4067; 18.06.2007, 2680/4137; 10.10.2011, 4411/5792) tahkime elverişli olmadığı yönünde kararlar vermiştir. Bkz. **Akıncı**, s. 262-265.

¹⁰⁵ Tahkime elverişlilik konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. **Huysal**, Burak, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, Vedat, 2010.

¹⁰⁶ **Akıncı**, s. 267; **Yeşilirmak**, s. 127-128.

g) Kararın kamu düzenine aykırı olması¹⁰⁷

MTK uyarınca bu iptal sebebi taraflarca ileri sürülebileceği gibi, hakim tarafından da resen dikkate alınabilir.

Kamu düzeni¹⁰⁸, ulusal hukuk düzeninin dayandığı temel prensiplerin, ahlak ve adap anlayışının ve toplumun temel menfaatlerini koruyan kural- ların bütünü olarak tanımlanmıştır¹⁰⁹. Temel haklarla ilgili hükümler ve Anayasa'nın tüm ilkeleri kamu düzeninden sayılabilir. Kamu düzeni kavramı değişkendir; zamana ve olayın özelliklerine göre hakim tarafından kamu düzenine aykırılık söz konusu olup olmadığı takdir edilecektir¹¹⁰.

Kamu düzeni kavramının Türk hakimleri tarafından iptal sebeplerinin genişletilmesinin aracı yapılmaması ve kamu düzeni müdahalesinin sınırlı olması gerektiği; milletlerarası tahkime ilişkin özel düzenlemelerin esnek, liberal, milletlerarası ticaretin ihtiyaçlarına uygun bir düzenleme getirmeyi amaçladığı ve ulusal hukuktan kaynaklanan müdahalelerin en aza indirgen- mesinin zorunlu olduğu doktrinde ifade edilmiştir¹¹¹.

Buna rağmen, Yargıtay'ın yeni tarihli olmasına rağmen, kamu düzeni kavramını geniş yorumladığı eleştiriye açık kararları bulunmaktadır. Yar- gıtay 13. Hukuk Dairesi, "*distribütörlere toplam satışlarda yapılan iskonto- ların Hazine payının ödenmesine esas tutulan brüt satış matrahına dahil edilmemesi sonucunda ... Hazine payının azalmasına, bütçe dengelerinin bozulmasına sebebiyet verileceği, bunun sonucunda da ekonomik dengelerin ve kamu düzeninin bozulacağına*" karar vermiştir. Bu karar doktrinde ağır şekilde eleştirilmiştir: "*Burada Daire, hukuk devleti ilkesini tepe-taklak eden, yanlış ve son derece tehlikeli bir 'kamu düzenine aykırılık' kriteri getirmiş bulunmaktadır. ... Daire kararında, devletin gelirleri üzerinden bir 'kamu düzenine aykırılık' kriteri geliştirmiştir. Bu kriter, hukuki bir temele*

¹⁰⁷ UNCITRAL Model Kanun madde 34/2/b/ii'de aynı iptal sebebine yer verilmiştir.

¹⁰⁸ Kamu düzeni hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Dayınlarlı**, Kemal, Milli - Milletlerarası Kamu Düzeni Tahkime Etkileri ve Sonuçları, 2. Baskı, Dayınlarlı, 2011.

¹⁰⁹ **Kalpsüz**, s. 145; **Yeşilirmak**, s. 129.

¹¹⁰ **Akıncı**, s. 270-271.

¹¹¹ **Kalpsüz**, s. 145; **Akıncı**, s. 272-273; **Yeşilirmak**, s. 129, **Aygün**, s. 687.

dayanmamakta, sadece devleti koruma ve kollama refleksine dayanmaktadır.¹¹²

MTK'dan farklı olarak, HMK'da iptal sebepleri taraflarca ileri sürülmesi gerekenler ve mahkemece resen dikkate alınacak olanlar olarak ikiye ayrılmamıştır; tüm iptal sebepleri sayılmış ve bu sebeplerden herhangi biri tespit edilirse hakem kararının iptal edileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, kanunun ifadesinden, mahkemenin tüm iptal sebeplerini resen dikkate alması gerektiği sonucuna ulaşmak mümkündür. Bu durum, iptal davalarının istisnai niteliği ile bağdaşmamaktadır¹¹³. Ancak, doktrinde, tahkime elverişsizlik ve kamu düzenine aykırılık dışındaki iptal sebeplerinin kamu düzeni ile ilgili olmayıp taraf menfaatleriyle ilgili ve tarafların üzerinde serbestçe sözleşme yapabileceği konulara ilişkin olmaları nedeniyle, bu iptal sebeplerinin ancak tarafların ileri sürmesi halinde dikkate alınabileceği ifade edilmiştir¹¹⁴. Böyle bir çözüm iptal davalarının niteliğine daha uygun olmakla birlikte, kanımızca, kanunun ifadesi ve MTK ile karşılaştırılması durumunda, böyle bir sonucu kabul etmek kolay değildir.

F. İptal Davasının Hakem Kararının İcrasına Etkisi

MTK madde 15/A/2 uyarınca, iptal davasının açılması, kendiliğinden hakem kararının icrasını durdurur.

MTK'dan farklı olarak, HMK bakımından hakem kararına karşı iptal davası açılması kararın icrasını durdurmaz. Ancak taraflardan birinin talebi üzerine hükmolunan para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminat gösterilmek şartı ile kararın icrası durdurulabilir (HMK madde 439/4).

İptal davasının açılması süresi içerisinde; fakat henüz iptal davası açılmadan da hakem kararının icrasının talep edilmesi mümkündür. Böyle bir durumda, davalının derhal iptal davası açması ve kararın icrasının durdurulmasını talep etmesi gerekmektedir¹¹⁵.

¹¹² 13. HD., 17.04.2012, E. 2012/8426. Bkz. Şanlı/Esen/Ataman Figanmeşe, s. 592.

¹¹³ Akıncı, s. 246.

¹¹⁴ Budak, s. 55.

¹¹⁵ Umar, s. 1209.

Hız ve tek aşamalı olmak tahkimin önemli özelliklerindedir. Taraflar, tahkim anlaşması ile hakem kararının bağlayıcı olacağını kabul ederler ve karar ancak sınırlı sebeplerle iptal edilebilir. Bu nedenle, iptal davasının açılmasının kendiliğinden hakem kararının icrasını durdurmasının yerinde olduğu ifade edilmiştir¹¹⁶. MTK'daki fark, uyuşmazlıkta bir yabancılık unsuru bulunması; uyuşmazlığın taraflarından birinin yurtdışında yerleşik olma ihtimalinin bulunmasıdır. İcra edilen bir hakem kararının iptali durumunda, hakem kararının icrasının geri alınması; örneğin ödenen bir bedelin iadesi gerekecektir. İade için yurtdışında yerleşik olan tarafa dava açmak ve sonuç elde etmek daha zor olacaktır¹¹⁷. Kanımızca, icra edilen hakem kararının iptal edilmesi, her halde sıkıntıya yol açacaktır. Bu nedenle, teminat göstererek kararın icrasının durdurulması imkanının tanınması olumlu olmuştur. Ancak, teminat göstermek de bazen davalı için sıkıntı yaratabilir. Gerek iptal davasının icrayı durdurması sonucu hakem kararı lehine olan tarafın; gerek icranın durması için teminat göstermek zorunda olan tarafın mağdur olmaması için iptal davalarının mümkün olan en kısa sürede çözümlenmesi önem taşımaktadır.

G. İptal Davasının Kabulünün Sonucu

MTK madde 15/A/2 uyarınca, iptal davasının kabulü halinde, kabul kararı temyiz edilmezse veya 1inci bendin (b), (d), (e), (f), (g) alt bentleri ile 2nci bendinin (b) alt bendindeki hallerin varlığı sebebiyle kabulü halinde taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa hakemleri ve tahkim süresini yeniden belirleyebilirler. Taraflar isterlerse eski hakemleri tayin edebilirler.

HMK madde 439/7 uyarınca, iptal davasının kabulü hâlinde, kabul kararı temyiz edilmezse veya ikinci fıkranın (b), (ç), (d), (e) ve (f) bentlerindeki hâllerin varlığı sebebiyle kabulü hâlinde, taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa hakemleri ve tahkim süresini yeniden belirleyebilirler. Taraflar isterlerse eski hakemleri tayin edebilirler.

O halde, hakem seçiminde usulsüzlük olması, hakemlerin yetkileri hakkında yanlış karar vermesi veya yetkilerini aşması ya da istemin tamamı

¹¹⁶ Yeşilirmak, s. 130.

¹¹⁷ Akıncı, s. 247.

hakkında karar vermemesi, tahkim usulüne aykırılık, taraflara eşit davranılmaması ve kararın kamu düzenine aykırı olması hallerinde taraflar yeniden tahkim yoluna başvurabilir. Ancak, uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması, taraflardan birinin ehliyetsiz olması veya başka bir nedenle tahkim anlaşmasının geçersiz olması ve hakem kararının tahkim süresi içinde verilmemesi hallerinde tarafların yeniden tahkime başvurmaları mümkün olmaz; yetkili mahkemeye başvurmaları gerekir¹¹⁸.

H. İptal Davası Sonucu Verilen Kararın Temyizi

MTK madde 15/A/2 uyarınca, iptal davası hakkında verilen kararlara karşı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre temyiz yolu açık olmakla birlikte¹¹⁹, karar düzeltme yoluna gidilemez. Temyiz incelemesi, bu maddede yer alan iptal sebepleriyle sınırlı olarak, öncelikle ve ivedilikle karara bağlanır. Hakem kararlarının iptaline ilişkin davaların temyiz incelemesinin Yargıtay'ın hangi dairesi tarafından yapılacağına uyuşmazlığın doğduğu sözleşmenin niteliğine göre karar verilmektedir. Bir başka ifadeyle, hakem kararlarının iptalini Yargıtay'ın tek bir dairesi incelemez. Uygulamada, Yargıtay'ın farklı hukuk dairelerinin tahkime farklı yaklaştığı; bunun da Türk hukukunda tahkim bakımından farklı kararların çıkmasına neden olduğu görülmektedir. Bu nedenle, doktrinde, iptal davasında esaslı bir inceleme yapılmayıp sadece iptal koşullarının oluşup oluşmadığı inceleneyeceğinden, bu konuda tek bir dairenin tayin edilmesinin yeterli ve gerekli olduğu ifade edilmiştir. Böylece, Yargıtay'ın kararları tahkim konusunda uzmanlaşan, çağdaş bir yaklaşımla çıkacağı gibi hukuki öngörülebilirlik de sağlanmış olacaktır¹²⁰.

¹¹⁸ **Kalpsüz**, s. 156; **Akıncı**, s. 303.

¹¹⁹ İptal davaları sonucu verilen kararlara karşı temyiz yolunun açık olması, hakem kararının çifte denetlenmesine sebep olduğundan ve temyiz aşamasında hakem kararının icrası mümkün olmadığından zaman kaybı olarak eleştirilmiş; "tahammülfersa bir vesayet" olarak nitelendirilmiştir. **Kalpsüz**, s. 155. Aygün de, önce iptal, sonra temyize başvurulmasını iki farklı sistemin karıştırılarak uygulanması olarak mütalaa etmiş ve bu durumun uyuşmazlığın süratle çözümlenmesi için başvuru olan bir hukuki çare olan tahkim yargılamasını uzatacağı için fevkalade mahzurlu olduğunu belirtmiştir. **Aygün**, s. 684.

¹²⁰ **Akıncı**, s. 244.

HMK madde 439/6 uyarınca, iptal davası hakkında verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz incelemesi, bu maddede yer alan iptal sebepleriyle sınırlı olarak, öncelikle ve ivedilikle karara bağlanır¹²¹. Temyiz, kararın icrasını durdurmaz¹²². Acaba, burada, HMK madde 367’de yer alan İcra İflas Kanunu’nun 36. maddesindeki icranın geri bırakılmasını saklı tutan hükmün de uygulanmaması mı amaçlanmıştır? Bir başka deyişle, temyize ilişkin genel hükümdeki düzenlemeden yararlanarak icranın geri bırakılması talep edilemeyecek midir? Doktrinde, HMK madde 439/6’nın icranın geri bırakılması konusunda sessiz kalmasının bilinçli bir hukuk politikası tercihi olduğu ve genel hükümden yararlanılamayacağı görüşü savunulmuştur. Zira, gerekçede de hakem kararına ilişkin olarak yetkili ilk derece mahkemesi de bir iptal sebebi görmemiş ise artık temyiz aşamasında kararın icra edilmesi gerektiği ifade edilmiştir¹²³. Kanımızca, burada, genel hükümden ayrılmayı gerektirecek bir gerekçe bulunmamaktadır. İptal davasının açılması hakem kararının icrasını durdurmayacaktır. Mahkeme, hakem kararının iptal edilmesine karar verirse, temyiz aşamasına gelene kadar iptal davası süresince karşı taraf teminat yatırdığı için hakem kararı icra edilmişse; aynı şekilde teminat göstererek temyiz aşamasında da icrayı durdurma imkanı davalıya tanınmalıdır. İptal davası devam ederken hakem kararı icra edilmişse, temyiz aşamasında davalı tarafından yapılacak bir şey olmayacak; temyizden sonraki duruma göre, hakem kararının haksız olarak icra edildiği sonucuna varılırsa, davalı, iade için istirdat davası açabilecektir.

HMK madde 443 uyarınca, yargılamanın iadesine ilişkin hükümler uygun düştüğü ölçüde tahkime de uygulanır. Yargılamanın iadesi talebi kabul edilirse, mahkeme hakem kararını iptal eder ve uyuşmazlığı yeniden bir karar verilebilmesi için yeni hakeme veya hakem kuruluna gönderir.

¹²¹ Bu düzenleme ile Yargıtay’daki incelemenin iptal sebeplerini genişletici bir şekilde yapılmasının önüne geçilmiştir. **Özbay**, s. 544.

¹²² MTK uyarınca iptal davası açılmasıyla hakem kararının icrası duracağından, iptal davası sonucu verilen kararın temyizi sonucunda hakem kararının icrasının duracağına ilişkin bir düzenleme getirilmesi gerekmez; hakem kararının bu aşamada da icra edilemeyeceği açıktır.

¹²³ **Budak**, s. 57.

İ. Harçlar

Harçlar Kanunu madde 3 uyarınca, hakem kararlarının infazı lazım geldiğine dair mahkeme başkanı veya hakim tarafından verilen şerhlerden, hakem kararının mahiyetine göre, karar ve ilam harcı alınır. 1 Sayılı Tarife madde A/III/1/a uyarınca, konusu belli bir değerle ilgili bulunan davalarda esas hakkında karar verilmesi halinde hüküm altına alınan anlaşmazlık konusu değer üzerinden binde 68,31 nispi harç alınır. 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 9. maddesiyle, Harçlar Kanunu'na ekli (1) sayılı Tarife'nin karar ve ilam harçları bölümünün nispi harçları düzenleyen kısmındaki (a) bendine "Tahkim yargılamasında bu bende göre hesaplanan harç yüzde elli oranında uygulanır." ibaresi eklenmiştir.

Buna göre, hakem kararlarının iptali davaları nispi harca tabidir. Hakem kararının Türkiye'de iptal edilebilmesi için, hüküm altına alınan anlaşmazlık konusu değer binde 68,31'inin yarısı oranında harç ödenmesi gerekmektedir.

Tahkimi tercih eden tarafların mahkemeleri meşgul etmek yerine tahkim masraflarına katlanması ve iptal davalarında mahkemelerin sınırlı bir inceleme yapacak olması dikkate alındığında, iptal davalarında nispi harç alınması tarafları tahkim yolunu tercih ettikleri için cezalandırmak anlamına gelmektedir. Bu şekilde, tahkim yargılamasının tercih edilmesine engel konulmaktadır¹²⁴.

Gerçekten, 1 Sayılı Tarife madde A/III/1/a'da "esas hakkında karar verilmesi halinde" ibaresi yer almaktadır. Oysa, iptal davalarında esas hakkında karar verilmemektedir. Bu nedenle, nispi harç alınmamalıdır¹²⁵. Uygulamada da, iptal davalarında maktu harç alındığı görülmektedir¹²⁶.

Öte yandan, doktrinde, iptal davalarında maktu harç alınmasının yaratacağı bir dezavantaja da dikkat çekilmiştir. İptal davasının sadece maktu harca tabi olması sonucunda, hakem kararından memnun olmayan taraf, hakem kararının iptalini gerektiren ciddi bir durum olmasa dahi mutlaka iptal davası açmak yoluna gidecektir. İptal davasının açılması, MTK bakı-

¹²⁴ Akıncı, s. 194; Yeşilirmak, s. 130.

¹²⁵ Akıncı, s. 254; Karadaş, s. 216.

¹²⁶ Akıncı, s. 254.

mından hakem kararının icrasını da engelleyecektir; böylece tarafa kolayca kararın icrasını geciktirme imkanı tanınmıştır. Bu nedenle, bu şekilde hakkını kötüye kullanan taraf aleyhine kötüniyet tazminatına hükmedilmesini mümkün kılan bir kanuni düzenlemenin yapılması önerilmiştir¹²⁷.

Harcın yanı sıra, iptal davası açan davacı, HMK madde 120 gereğince her yıl Adalet Bakanlığınca çıkarılacak gider avansı tarifesinde belirlenecek olan tutarı, dava açarken mahkeme veznesine yatırmak zorundadır.

SONUÇ

Türk hukukunda milletlerarası tahkim ve milli tahkim ayrı mevzuatlarda düzenlenmektedir. Hakem kararının icrası ve iptali bakımından da milletlerarası tahkim ve milli tahkim ayrımı önemlidir. MTK'nın kapsamına giren hakem kararlarının icrası ve iptali MTK madde 15'e tabiyken; yabancılık unsuru içermeyen milli tahkim yargılamaları sonucu verilen hakem kararlarının icrası ve iptali HMK Madde 439'a tabidir.

Bu iki düzenlemenin karşılaştırmalı incelemesi sonucu, kanımızca en önemli olan farklar şu şekilde özetlenebilir:

1. MTK'dan farklı olarak, HMK uyarınca, hakem kararlarının icrası için devlet mahkemelerinden icra edilebilirlik belgesi alınması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, HMK kapsamındaki milli hakem kararları Türkiye'de verildikleri anda icra edilebilir hale gelmektedir. Bir başka ifadeyle, mahkemeler, iptal davası açılmaması halinde, hakem kararı üzerinde herhangi bir denetim imkanına sahip olmayacaklardır. O halde, tahkime elverişli olmayan bir uyuşmazlık hakkında tahkim yargılaması yürütülmüş veya kamu düzenine açıkça aykırı bir şekilde karar verilmiş ise ne olacaktır? Bu durumda, ilgili hakem kararı yok hükmünde kabul edilmelidir. Tahkime elverişli olmayan bir konuda yürütülen tahkim yargılaması sonunda verilen veya kamu düzenine aykırı olan bir hakem kararının icrası için ilamlı icra yoluna başvurulduğunda, borçlu, icra emrinin düzenlenmesine karşı şikayete başvurabilir mi? Doktrinde ve Yargıtay kararlarında, kanunda sayılan şikayet sebeplerinin yanı sıra, kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı süresiz

¹²⁷ Akıncı, s. 254.

şikayet yoluna gidilebileceği kabul edilmektedir. Şu halde, yok hükmünde kabul edilen bir hakem kararına dayanarak başlatılan takip söz konusu olduğunda, borçlunun hakem kararının yok hükmünde olduğu gerekçesiyle şikayete başvurusu mümkün kabul edilmelidir.

Tahkime elverişli olmayan bir konuda verilmiş veya kamu düzenine aykırı olan bir hakem kararına dayanılarak idareye işlem yapması için başvurulması halinde ne olacaktır? Uyuşmazlığın taraflarından biri, her zaman iptal davası açmak suretiyle böyle bir hakem kararının icrasını engelleyebilir. İptal davası süresini kaçıran taraf, yok hükmünde bir karar söz konusu olduğuna göre, aynı uyuşmazlık konusunda mahkemeye başvurabilir. Bu durumda, hakem kararının yok hükmünde olup olmadığını tespit etme görevi esas hakkında açılan bu ikinci davaya bakan hakime düşer. Ancak, idarece, hakem kararının yerine getirilmesini her iki tarafın da istemeleri halinde ne olacaktır? Böyle bir durumda, nüfus memurluğunun ilgili hakem kararına dayanarak işlem yapması gerekecektir. Bu konuda idarenin bir takdir kullanabileceğini düşünmek; bir hakem kararının idare tarafından yok hükmünde sayılması ve gereğinin yerine getirilmesinin idare tarafından reddedilmesi de eşit derecede rahatsız edicidir.

2. MTK'dan farklı olarak, HMK'da taraflara hakem kararının iptali davası açmaktan feragat etme imkanı düzenlenmemiştir. İptal davasının tarafların haklarını korumak için önemli bir koruma sistemi olması karşısında, iptal davasından feragat etme imkanının tanınmaması olumlu olmuştur. Zaten, MTK bakımından da sadece yerleşim yeri yurtdışında bulunan tarafların iptal davası açma hakkından feragat etmesi mümkündür.

3. İptal sebepleri bakımından MTK ile HMK arasında bir fark yoktur. Ancak, MTK'dan farklı olarak, HMK'da iptal sebepleri taraflarca ileri sürülmesi gerekenler ve mahkemece resen dikkate alınacak olanlar olarak ikiye ayrılmamıştır; tüm iptal sebepleri sayılmış ve bu sebeplerden herhangi biri tespit edilirse hakem kararının iptal edileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, kanunun ifadesinden, mahkemenin tüm iptal sebeplerini resen dikkate alması gerektiği sonucuna ulaşmak mümkündür. Bu da, iptal incelemesinin istisnai karakteriyle bağdaşmamaktadır.

4. MTK'dan farklı olarak HMK madde 409 uyarınca, “*Tarafların aksini kararlaştırabilecekleri bir hükme veya tahkim sözleşmesine uyulmaz ise ilgili taraf bu aykırılığa itiraz edebilir. İlgili taraf, aykırılığı öğrendiği tarihten itibaren iki hafta veya hakemlerin bu konuda kararlaştırdıkları süre içinde itiraz etmeden tahkime devam ederse, itiraz hakkından feragat etmiş sayılır.*” Dolayısıyla, taraflarca kararlaştırılan tahkim usulüne ilişkin hükümlerin uygulanmaması halinde, buna süresi içinde itiraz etmeyen taraf, daha sonra iptal aşamasında bunu ileri süremeyecektir; aksinin kabulü iyiniyet ilkesine aykırı olur. Bununla birlikte, yapılan itirazın hiç dikkate alınmaması iptal sebebidir.

5. MTK'dan farklı olarak, HMK bakımından hakem kararına karşı iptal davası açılması kararın icrasını durdurmaz. Ancak taraflardan birinin talebi üzerine hükmolunan para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminat gösterilmek şartı ile kararın icrası durdurulabilir (HMK madde 439/4). Taraflar, tahkim anlaşması ile hakem kararının bağlayıcı olacağını kabul ederler ve karar ancak sınırlı sebeplerle iptal edilebilir. Bu nedenle, iptal davasının açılmasının kendiliğinden hakem kararının icrasını durdurmaması bir yönüyle yerindedir. Öte yandan, icra edilen hakem kararının iptal edilmesi, sıkıntıya yol açacaktır. Bu nedenle, teminat göstererek kararın icrasının durdurulması imkanının tanınması olumlu olmuştur. Ancak, teminat göstermek de bazen davalı için sıkıntı yaratabilir. Gerek iptal davasının icrayı durdurması sonucu hakem kararı lehine olan tarafın; gerek icranın durması için teminat göstermek zorunda olan tarafın mağdur olmaması için iptal davalarının mümkün olan en kısa sürede çözümlenmesi önem taşımaktadır.